

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ДО СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

О. К. Малютін, к.е.н., доцент
Центр наукових досліджень Національного банку України

Вивчення проблеми збереження економічної безпеки країни в умовах підсилення інтеграційних процесів в світі вимагає ретельної специфікації причинних зв'язків між транснаціональною діяльністю та внутрішніми економічними результатами. Участь країни в глобалізаційних процесах, безумовно несе відповідні ризики, які можна інтерпретувати як загрозу для національних економік. Особливо це є характерним для нерозвинутих країн, де такі процеси можуть поглибити наявні кризові явища в їхніх економіках.

В процесі управління рівнем економічної безпеки кожна країна стикається з низкою проблем, які, насамперед, пов'язані з правильною та реальною оцінкою наслідків загрози для національної економіки. Все це вибудовує загальну формулу збереження безпеки в національній економіці, яка повинна враховувати: зміст та характер безпеки, філософію створення економічного підґрунтя для безпеки економіки, характер загроз економічному стану. Як свідчить світова практика, тільки врахування зазначених факторів дозволяє запропонувати ефективну модель протидії потенційним загрозам.

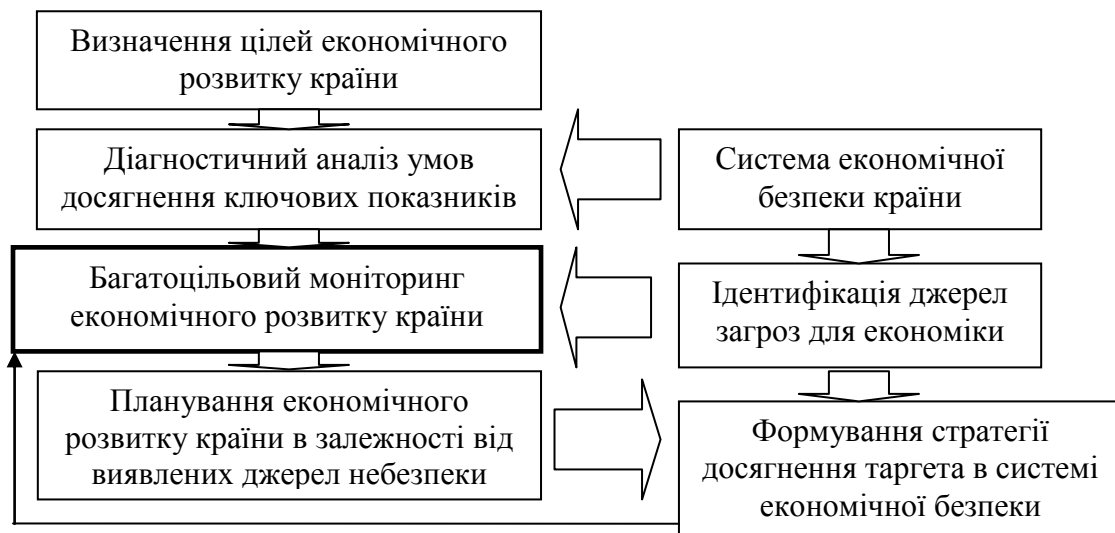
Вважаємо, що вітчизняному регулятору рівня економічної безпеки, слід перейняти досвід інших країн, де для ефективного поточного управління та адекватної відповіді на можливі загрози використовується модель економічної безпеки, що має критерії: об'єкт дослідження (держава), простір дослідження (відповідна країна), час дослідження (економічний стан в світі). Пропонований набір критеріїв для оцінки економічної безпеки в умовах підсилення інтеграційних процесів в світі визнається достатнім, але, вважаємо, що для кожної країни він має бути конкретизованим в залежності від ієрархії цілей, що стоять перед державою, від пріоритетності розвитку різних секторів економіки, що залежить від економічної моделі, яка реалізовується в країні і т.п.

Сьогодні, нами бачиться, що перед кожною країною, яка є учасником глобалізації, повинна стояти задача – збереження суверенітету, мінімізація нерівної залежності від іншої країни, раціональне прийняття на державному рівні можливих економічних втрат, які приведуть до підвищення економічної безпеки країни.

В цьому контексті корисним інструментом щодо управління економічною безпекою може стати оцінка фактичної ситуації в цій сфері. Відправною точкою для цієї оцінки повинен бути ключовий показник економічного розвитку країни (наприклад, темп приросту ВВП на перспективу). Важливим при цьому повинно бути визначення умов досягнення встановленого таргета економічного розвитку. Стан цих умов будуть формувати відповідний рівень економічної безпеки в країні, а задачею держави повинно бути збереження процесу нормального розвитку та необхідну тривалість в часі таких умов. На всіх етапах процесу досягнення економічного таргета в країні обов'язковим повинно бути ідентифікація можливих джерел небезпеки для ключового показника. Отже, необхідним є окреслення критеріїв прояву даних загроз. До таких критеріїв, на нашу думку, може бути віднесено втрата економічного потенціалу, уповільнення темпів зростання національного доходу, втрата економічної свободи, мінімізація обсягів міжнародної торгівлі.

Але знову ж таки слід нагадати, що не можна розглядати, наприклад, обмеження економічної свободи як тільки негативне явище, оскільки це може йти врозріз з економічною політикою держави, яка передбачає утворення відповідного союзу з іншими країнами. Тут потрібно досить уважно аналізувати наслідки економічної загрози для економіки в цілому та для зменшення її потенціалу, що пов'язано з скороченням попиту на національний товар, недостатнім фінансуванням національних галузей порівняно з їхньою потребою, мінімальною продуктивністю праці, зменшенням резервів в економіці, неякісною інфраструктурою і т.п.

Процес управління економічною безпекою може бути представлений на рисунку 1.

Джерело: побудовано автором

Рис. 1. Багатоцільовий моніторинг економічного розвитку країни в системі збереження її економічної безпеки

Запропонований рисунок також дозволяє зробити відповідні висновки про необхідність дослідження зміни умов достатнього рівня економічної безпеки національної економіки на постфункціональному етапі, коли вже реалізовані відповідні дії зі сторони регулятора. Це повинно враховувати оцінку обсягу зони економічної безпеки в національній економіці, а також вивчати площу можливих раціональних перетворень економічних загроз в потенціал економіки. Такий підхід може бути реалізований через окреслення додаткових цілей в економічному розвитку країни, які повинні передбачити швидкість розширення використання наявних в національній економіці ресурсів для цілей безпеки; можливість отримання зовнішніх ресурсів, які здатні збільшити загальний розмір національної економіки.

Цей підхід потребує розробки організаційної структури моделі захисту економіки держави від можливих загроз. Дана модель повинна передбачити створення економічних елементів, які здатні протистояти деструктивним наслідкам ризику. Загальні рамки такої системи захисту повинна формувати національна економіка та її зовнішнє середовище. Саме ці дві складові будуть виступати джерелами для ресурсів, що можуть бути використані в якості контрзаходів у випадку появи загроз.